

Consultatieverslag Wet elektronische publicatie algemene bekendmakingen en mededelingen (thans: Wet elektronische publicaties)

Naar aanleiding van de internetconsultatie in de periode 26 juni tot en met 15 augustus 2018 zijn twaalf openbare reacties binnengekomen. Daarnaast is het voorstel voorgelegd aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen (hierna: UvW), de Nationale Ombudsman (No), de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) en de Stichting Lezen en Schrijven. De volgende punten kwamen in de consultatie naar voren.

Van verschillende kanten, onder meer door de Stichting Lezen en Schrijven, is benadrukt dat met het oog op burgers die niet van digitale communicatie gebruik kunnen of willen maken, niet mag worden aangestuurd op het beëindigen van de publicaties in de huis-aan-huisbladen. Het kabinet begrijpt deze zorg en hecht eraan te benadrukken dat het wetsvoorstel de huidige mogelijkheden van publicatie in huis-aan-huisbladen onverlet laat. Al geruime tijd vindt een geleidelijke verschuiving plaats van gedrukte naar elektronische media. Deze verschuiving heeft ertoe geleid dat de centrale overheid en een meerderheid van de decentrale overheden elektronisch zijn gaan publiceren. Het bereik hiervan is groter dan van de traditionele publicatiemiddelen. De wijze waarop deze elektronische publicaties plaatsvinden is echter divers en dat belemmert de toegankelijkheid. Het wetsvoorstel beoogt daarom de overheidspublicaties op één plaats aan te bieden. Dat kan alleen op elektronische wijze, maar dat wil niet zeggen dat de publicatie in traditionele media wordt beëindigd. Omdat het voorstel geen bezuinigingsdoelstelling kent, blijven de decentrale overheden over middelen beschikken om de gedrukte publicaties bij wijze van service in een wat beknoptere vorm voort te zetten of om burgers op andere wijze extra te informeren. Vervolgens is dan de vraag aan de orde hoe, terwijl de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de overheidspublicaties in het algemeen wordt verbeterd, ook degenen worden bereikt die wel gebruikmaken van huis-aan-huisbladen, maar om een of andere reden geen gebruik kunnen maken van de elektronische publicaties of de e-mailattending. Het kabinet denkt dat hier een verantwoordelijkheid ligt voor het publicerende bestuursorgaan dat moet afwegen of met maatwerk een speciale doelgroep kan worden bereikt die anders misschien uit de boot valt. Daarnaast kunnen algemene maatregelen worden genomen zoals computers in bibliotheken, of voor degenen die daarmee niet zijn geholpen, het getrappt verspreiden van informatie via bijvoorbeeld wijk- of buurtorganisaties, hulpverleners of andere intermediairs.

De Stichting Lezen en Schrijven benadrukt het belang van de fysieke terinzagelegging, omdat de burger bij die gelegenheid nadere uitleg kan vragen. Dat is juist. Het is vanzelfsprekend dat burgers bij het inzien van stukken desgewenst mondeling te woord worden gestaan door een ambtenaar. Het is een van de redenen dat de fysieke terinzagelegging blijft gehandhaafd.

Onder meer door NDP Nieuwsmedia is een verband gelegd tussen dalende advertentie-inkomsten van regionale en lokale media en de beschikbaarheid van journalistieke berichtgeving over lokale aangelegenheden. Het kabinet meent dat de afname van schriftelijke regionale en lokale journalistieke media een ontwikkeling is die al langer gaande is, afhankelijk is van verschillende factoren en niet is ingezet door een vermindering van advertenties van lokale overheden. Deze teruggang vindt bovendien niet overal plaats en waar deze plaatsvindt, niet overal in dezelfde mate. De wettelijke publicatieverplichtingen hebben niet tot doel om de regionale en lokale pers te steunen, maar om het publiek adequaat te informeren. Het is de bedoeling van dit wetsvoorstel om de informatieverstrekking aan het publiek te verbeteren en te versterken. Voor een eventuele versterking van de berichtgeving over lokale aangelegenheden zijn andere methoden aangewezen, waarbij het de vraag is of advertentie-uitgaven van overheden leiden tot meer lokale journalistieke berichtgeving.

Opgemerkt is dat elektronische terinzagelegging een belangrijke aanpassing van bestaande werkprocessen vereist. Aan de VNG is daarom implementatiesteun in de vorm van een stappenplan en handreiking toegezegd. Over de invoeringstermijn van de elektronische terinzagelegging zal met de koepels van de decentrale overheden overleg worden gevoerd.

Onder andere door de VNG is opgemerkt dat de eenmalige kosten die gemaakt moeten worden voor het consolideren van beleidsregels, te laag zijn geraamd. In reactie hierop is de raming in dit voorstel verhoogd van € 0,5 miljoen naar € 1 miljoen. Tevens krijgen decentrale overheden na inwerkingtreding van het wetsvoorstel een jaar extra de tijd om hun bestaande beleidsregels te consolideren.

Er zijn, onder meer door de ATR en de Stichting Lezen en Schrijven, verscheidene opmerkingen gemaakt over de mogelijkheden, gebruiksvriendelijkheid, kwaliteit, van de attenderingsservice. Met behulp van gebruikersonderzoek zal de kwaliteit en de gebruiksvriendelijkheid van attenderingsservice verder worden verbeterd. Samen met de overheidsorganisaties die bekendmakingen, mededelingen en kennisgevingen publiceren zullen modelteksten worden opgesteld om de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de publicaties te vergroten. Daarbij zal ook gebruik worden gemaakt van de Taalambassadeurs van de Stichting Lezen en Schrijven. Sommige partijen zoals beheerders van fysieke infrastructuren hebben zeer specifieke wensen op attenderingsgebied. Omdat alle publicaties ook als open data beschikbaar zijn, kunnen deze partijen hier door het (laten) maken van maatwerkoplossingen zelf in voorzien.

In verschillende reacties is aandacht gevraagd voor privacyaspecten en veiligheid van de attenderingsservice. De attenderingsmails zullen alleen openbare informatie bevatten en persoonsgegevens zullen er niet in worden opgenomen. De attenderingsmails bevatten uitsluitend links naar de officiële publicatiebladen waarvoor niet hoeft te worden ingelogd. Er zal voor worden gezorgd dat de mails niet kunnen worden verward met notificatiemails van de berichtenbox in MijnOverheid die, om phishing tegen te gaan, geen links bevatten. Het voorstel van de AP om het recht om zich te kunnen afmelden voor de attenderingsmails in de wet vast te leggen in plaats van in een amvb, is opgevolgd.

Het voorstel van de ATR om in het wetsvoorstel een evaluatiebepaling op te nemen is niet overgenomen; het publicatieproces en de attendering zullen doorlopend worden gemonitord.

In de consultatie zijn opmerkingen gemaakt over de wijze waarop de aanvang van een wettelijke termijn in artikel 14 afhankelijk is van zowel de kennisgeving als de feitelijke terinzagelegging. Uit oogpunt van rechtsbescherming is het gewenst dat als stukken ter inzage worden gelegd, hiervan ook daadwerkelijk kennis wordt gegeven. Daarnaast kan het niet zo zijn dat aan een gestelde termijn afbreuk wordt gedaan als na een kennisgeving de feitelijke terinzagelegging een poos achterwege blijft. Het kabinet beschouwt deze aanscherping niet als een lastenverzwaring voor bestuursorganen, nu ook onder het huidige recht de kennisgeving van de terinzagelegging dient samen te vallen met de feitelijke terinzagelegging. Vastlegging hiervan in artikel 14 biedt slechts een extra waarborg aan de burger.

De UvW heeft bij de consultatie bedenkingen geuit tegen het voorgestelde artikel 21 van de Bekendmakingswet, wegens strijd met de Grondwet en de Code Interbestuurlijke Verhoudingen, waarin het stelsel van de Wet revitalisering generiek toezicht als norm is aangewezen. Als dan toch een regeling als in artikel 21 noodzakelijk is, zou deze volgens de UvW moeten worden opgenomen in de artikelen 73 en 73a van de Waterschapswet. Naar aanleiding hiervan is de passage over interbestuurlijk toezicht in paragraaf 4.2 verduidelijkt en aangevuld. De verplaatsing van bepalingen uit de Gemeentewet en de Provinciewet hebben als effect dat het stelsel van de Wet revitalisering generiek toezicht van toepassing wordt. Die wet is overigens niet van toepassing op waterschappen, maar betrof het toezicht op gemeenten en provincies. Wel zijn uit systematisch oogpunt (omdat een minister of het provinciebestuur toezicht houdt op verschillende bestuurslagen) in enkele wetten de relevante met de Wet revitalisering generiek toezicht ingevoerde bepalingen van overeenkomstige toepassing verklaard op de waterschappen. Die techniek is hier herhaald. Het kabinet is van oordeel dat dit geen strijd oplevert met de grondwet of de Code Interbestuurlijke Verhoudingen. Overigens is het door de UvW voorgestelde alternatief van een toevoeging aan de artikelen 73 en 73a van de Waterschapswet niet goed mogelijk, nu deze artikelen met artikel 3.3, onderdeel B, van dit wetsvoorstel komen te vervallen.

Naar aanleiding van de reacties zijn op verscheidene plaatsen in het wetsvoorstel en de toelichting wijzigingen, verduidelijkingen en aanvullingen aangebracht.